

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva. — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. ie pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franco.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vae leto velja 60—K, pol leta 30—K, četrt leta 15—K, posamezna številka po K 1'20. Za neorganizirane 80—K, za naročnike v inozemstvu 100—K letno.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 K za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 50 K.

Telefon uredništva
št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 1 K 50 vin. " " dvakrat . . . 1 " " " trikrat . . . 80 " " za nadaljnja uvrčenja od petit-vrste po 60 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t.j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, VII., Celovška cesta 33/1

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklama tje so proste poštne.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vabilo

XVIII. redni občni zbor

ki bo

dne 4. aprila 1921 ob 10. uri dopoldne v Ljubljani, Frančiškanska ul. št. 6.*

DNEVNI RED:

1. Poročilo upravnega sveta o združnem poslovanju.
2. Poročilo upravnega sveta o računskem zaključku za leto 1920.
3. Poročilo nadzorstva o računskem zaključku in poslovanju upravnega sveta.
4. Predlog ustavnega sveta o razdelitvi čistega dobička.
5. Volitev nadzorstva.
6. Prememba pravil.

* Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se skliče s tem pol ure pozneje drugi občni zbor v istem prostoru in z istim dnevnim redom, ki je po § 31. združnih pravil sklepčen ob vsakem številu združnikov.

Volitve zastopnikov ljudskošolskega in meščanskešolskega učiteljstva v višji šolski svet.

Na temelju uredbe o sestavi in poslovanju višjega šolskega sveta v Ljubljani so razpisane nove volitve naših zastopnikov v tej korporaciji.

Pozivljamo vse učiteljstvo, ki je organizirano v UJU poverjeništvo Ljubljana, da se točno in vestno ravna po izdanih predpisih šolskih oblasti ter tako samo pomore, da se ne izgubi noben naš glas.

Vsak volilni opravičenec voli po dva zastopnika kot člana in po dva zastopnika kot njih namestnika višjega šolskega sveta.

Naša organizacija je po zaslišanju vseh okrajnih učiteljskih društev in vpoštevajoč njih večinsko mnenje glede kandidatov in porazdelitve volilnih opravičencev določila nastopno:

Člani — članice — okrajnih učiteljskih društev: Celje, Slov. Bistrica, Marniberk, Mežiška dolina, Ormož, Slovenjgradec, Savinjsko, Konjice, Sv. Lenart, Laško, Maribor (okolica), Maribor (mesto), Šaleško, Ptuj, Gornjigrad, Ljutomer in Prekmurje zapišejo na glasovnice:

Člana: Anton Guus, šolski ravnatelj na Dolu pri Hrastniku,

Luka Jelenc, ravnatelj meščanske šole v Ljubljani;

namestnika: Anton Hren, nadučitelj v Studencih pri Mariboru,

Dragotin Humek, ravnatelj meščanske šole v Mariboru.

Člani (članice) okrajnih učiteljskih društev: Brežice-Sevnica, Kozje, Šmarje-Rogatec, Ljubljana (mesto), Ljubljana (okolica), Krško, Kamnik, Kočevje, Crnomelj, Cerknica - Logatec, Radovljica, Kranj, Litija in Novo mesto zapišejo na glasovnice:

Člana: Janja Miklavčičeva, šolska voditeljica v Kranju,

Luka Jelenc, ravnatelj meščanske šole v Ljubljani;

namestnika: Martin Matko, nadučitelj v Novem mestu,

Dragotin Humek, ravnatelj meščanske šole v Mariboru.

Ker nastopimo na volitvah disciplinirano v interesu ugleda in koristi svojega stanu in šolstva, smo uverjeni o izvolitvi svojih kandidatov. Vsi za enega, vsak za vse!

»Udruženje Jugoslovanskega Učiteljstva v Beogradu«, poverjeništvo Ljubljana, dne 28. februarja 1921.

Rudolf Dostal, strok. tajnik.

Vilibald Rus, član sosveta.

IVAN JAKŠE:

V važnem trenutku.

Postavili smo si svojo zgradbo, o kateri se nam v prejšnjih letih niti sanjalo ni. Zgradba je trdna in solidna, a popolna še ni. Gradila jo je ljubezen do močne edinstvene države in skrb za lepšo bodočnost šolstva in našega stanu.

V vsaki na novo nastali državi se ustvarja vse na novo. Vse mora biti prerojeno in prepojeno z mladim življenjem. Mladost in svežost nam mora nuditi država na vseh koncih in krajih. Mladost in

svežost mora dihati tudi iz naše zgradbe, iz UJU! Da nam bo bivanje v tej zgradbi udobno, je potrebno, da se vsa stavba lepo opremi: znotraj in zunaj. Za ta posel pa potrebuje najboljši mojster-umetnik časa in potrpljenja. Prav nič ne dvomim o tem, da se ne bi to v gotovem času izvršilo. Ampak delavcev je treba in jih bo treba, ki bodo priskočili na pomoč in pomagali graditi, da se zgradba čimprej završi. Vsi ti delavci pa morajo in bodo morali graditi iz ljubezni do domovine in šolstva. To bodo morali razumeti vsi tisti, ki danes zabavljajo iz daljave ali za plo-

tom, pa tudi oni, ki negirajo vsako pozitivno delo in nimajo najmanjšega zmisla za ustvarjanje, pač pa za razdiranje.

Ujedinjenje je napredovalo tudi pri drugih narodih počasi — primerno velikemu zgodovinskemu dogodku. Šlo pa je sigurno svojo pot. Ali hočete pri nas čudežev? Ali ne pomnite in ne pomislite, kaj se je godilo na slovanskem jugu pred in med vojno? Ali zamorete zahtevati, da bi se naenkrat zlilo vse ono, kar se ni nikdar prej poznalo, čutilo in takorekoč ljubilo v eno harmonično celoto? Tudi jugoslovanski učitelj je človek, kakor srbski seljak ali pa bosanski beg. Zato se ne bo izvršilo samo državno, ampak tudi stanovsko ujedinjenje popolnoma človeškim, razvojnim: zgodovinskim potom.

Imamo stanovsko ujedinjenje, samo popolno še ni.

Imamo pa tudi elemente, ki ne morejo dočakati, da bi bila naša stavba popolna. Eden prerokuje UJU spomladansko ofenzivo. Zakaj, ne vem. Morda raditega, ker mu je letna članarina previsoka. Drugemu je zopet žal, da je likvidirala »Zveza« in kliče grom in strelo na UJU. Zakaj, ne vem. Morda zato, ker ga ni postavilo poverjeništvo kandidatom za višji šolski svet. Znam pa, da oba ne vesta, kdo je predsednik UJU in prepričan sem, da niti ne vesta za člane poverjeništva Ljubljana.

Takih slučajev bo več med nami. Vsi pa izvirajo iz pomanjkanja pravega zmišla za organizacijo in iz prepovršne poglobitve stanovskih zadev.

Dokler se ne bomo zavedali, da tvorimo vsi skupaj veliko in nepremagljivo celoto, toliko časa bo želo razdiralno delo kolikor toliko uspehov, ki bodo na kvar celoti.

Prvič, odkar imamo UJU, ima slovensko učiteljstvo priliko pokazati svojo disciplino in edinstvo pri predstojajočih volitvah v višji šolski svet. Ta disciplina in edinstvo naših tovarišev in tovarišic se je že mnogokrat sijajno obnesla in to celo v drugih časih in drugih razmerah kot sedaj.

Očita se tuintam poverjeništvo, da je samo postavilo kandidate za višji šolski svet in ni prepuščilo tega učiteljskim društvom.

Gotovo je, da morajo učiteljska društva soodločevati pri vseh važnih stvareh, ki posegajo globoko v naše stanovske zadeve, saj tvorijo ona temelj UJU.

Če bi se pa prepuščilo nominiranje kandidatov posameznim učiteljskim društvom, tedaj bi imeli najmanj toliko kandidatov, kolikor imamo učiteljskih društev. Vsako društvo bi namreč iskalo kandidate v svoji okolici. Kako naj bi potem poverjeništvo izbralo iz tega kaosa prave kandidate, to si lahko vsak sam predstavlja.

Do poverjeništva pa, katero je izvolilo celokupno slovensko učiteljstvo po svojih delegatih, moramo imeti vendar toliko zaupanja, da nam bo postavilo kandidate, ki nas bodo v višjem šolskem svetu dobro zastopali, in ki bodo vselej in povsod znali braniti pravice in zahteve celokupnega organiziranega učiteljstva v tej naši najvišji pokrajinski šolski oblasti.

Sedaj se kuje v Beogradu naša usoda, od katere bo zavisna bodočnost našega stanu in sploh šolstva za dolgo dobo. V tem trenutku upira vse oči v prvi vrsti na našo organizacijo, predvsem naši politični nasprotniki, katerim bi pripravili največjo zabavo in največje veselje, ako bi se pri teh volitvah krhala naša edinstvo in disciplina.

Zadovoljiti v vsakem oziru vsakega posameznika še ni bilo nikdar mogoče in bo izključeno tudi v bodoče.

Pač pa je treba poznati železno disciplino in se ji podvreči. Delavstvo to razume in tam se bomo morali učiti vseh onih lepih lastnosti, ki morajo dičiti vsakega organiziranega človeka in naj pripada dotični ali manualnemu ali pa duševnemu proletarijatu.

Discipliniran nastop o priliki volitev v višji šolski svet mora pokazati vsej jugoslovanski javnosti popolno edinstvo in solidarnost. Izzvati mora v javnosti sodbo, ki mora povzdigniti ugled celokupnega stanu. K temu pripomoči pa je dolžnost in prav nič drugega nego dolžnost vsacega posameznika.

J. BERNOT:

Nadzorstvo meščanskih šol.

V soboto, dne 5. t. m. je zboroval celjski odsek društva učit. mešč. šol v Sloveniji. Na tem zborovanju sem predlagal resolucije, kako naj bi bilo urejeno nadzorstvo meščanskih šol. Moja izvajanja so bila sprejeta z odobravanjem, izrečena je bila obenem želja, da objavim resolucije z utemeljevanjem v »Tovarišu«.

Moja izvajanja:

Predlagajo, naj imamo za vsako skupino nadzornika in poleg teh treh še enega višjega šolskega nadzornika; torej štiri. Toliko nadzornikov ne potrebujemo. Nadzor je potreben, a če ga je preveč, lomi polet. Potrebujemo pač čisto nekaj drugega. Danes ko imamo pretežno večino učiteljstva, ki še nima preveč izkušenj na meščanski šoli, danes ko šele ustvarjamo meščansko šolo takorekoč iz nič, potrebujemo pač nujno voditelje, ki bi kot strokovnjaki vodili duševno delo v posameznih skupinah. Vodili pravim, ne nadzorovali. Kakor hitro namreč nadzorujemo, so že prisiljeni, da gledajo na vse mogoče, da ocenjujejo; hote ali ne hote postanejo žrtve pisarniškega dela. Ubit jim je čas za najvažnejšo nalogo: za vodstvo duševnega dela. Da se jih obvaruje tega, se jim mora odvzeti vse pisarniško delo ter tudi najhujšo mero: ocenjevanje. Kot taki se bodo lahko posvetili res popolnoma samo delu v svoji skupini, obvladali bodo lahko vse moderne struje v svoji panogi, seznanjali z njimi učiteljstvo, vodili splošen pregled o uspehih posameznih metod, o uporabnosti posameznih stremenj in struj, organizirali pisanje učnih knjig, organizirali uvedbo novih učil itd. Logično bi ne smeli biti odvisni v svojem delovanju od višjega šolskega sveta, ki je predvsem upravna oblast, ampak odgovorni bi naj bili za svoje delo le najvišji šolsko-znanstveni korporaciji v pokrajini, ki more biti edino profesorski kolegij višje pedagoške šole. Prepričan sem, da bi tak instruktor kot edino zastopnik moderne šolske znanosti brez vsakega uradnega sijaja prinesel v vsako šolo s svojim prihodnjim zlato solnce, ki bi ogrelo vsakega učitelja ter ga dvigalo vedno višje. Le priznajmo: črka je mrtva. In če tudi črtam vedno poročila, kakšna stremjenja so drugod, če izven o novih strujah, novih zahtevah — in tudi to izvedeti je tem težje, v čim manjšem kraju živim — je vse kaj drugega, če morem o tem tudi slišati iz ust strokovnjaka, in tembolj nekaj drugega, če ta strokovnjak ni moj uradni predstojnik, ki mora nekaj pove-

dati zaradi svojega sijaja, ampak strokovnjak, ki ga vodi samo ista želja kakor mene: kulturni razvoj našega roda poton visoko razvite moderne šole.

Tudi predmeti izven strok, skupin potrebujejo podobno vodstvo. Priznamo n. pr. potrebo telovadbe, uvedli so v najboljsem namenu sokolski sestav, toda priznamo, da je v ogromnem delu samo še — na papirju. Treba je še žive besede, doslednega strokovnjakega vodstva, ki s pomočjo učiteljstva pretvarja besede v meso. Isto je glede žen. roč. del, gospodinjstva. Kaj pomagajo vse lepe besede, vse moderne zahteve, če nima učiteljstvo res enotnega vodstva, ki ga dosledno dejansko podpira. Velikokrat spoznamo novo idejo, navdušimo se zanjo, a če smo se morebiti že nekoliko »privadili« in utrdili »lastne nazore«, so vse nove reči kmalu pozabljene in »garamo« dalje. Pravo, moderno napredovanje je zato zelo oteženo. Napredujemo res, a ta napredek je, rekel bi, samo nekaka rezultanta mladih, svežih sil, prepojenih z novimi idejami, ki jih vsako leto pošlje učiteljstvo med naše vrste in ogromno silo v starih metodah »utrjenega« učiteljstva. Ali bi ne bilo potrebno okrepiti prvo z doslednim stikom z našim najvišjim pedagoškim zavodom?

Mislim, da bi po takem modernem načinu kmalu spravili svojo meščansko šolo na višino, ki bi bila, če že ne višja, pa vsaj taka, kakor je pri narodnih, ki so sedaj še pred nami.

Funkcije nadzorstva, ki sem jih pri instruktorjih izločil, so pa gotovo tudi potrebne. Te naj bi pa bile za celo Slovenijo združene v eni osebi. Ta uraduj zato pri Višjem šolskem svetu. Je torej strokovni uradnik, ki je podrejen Višjemu šolskemu svetu. Ker se mu ni treba pečati s pedagoškimi vprašanji, se bo tem intenzivneje mogel pečati z zunanjim razvojem šole.

S tem načinom bi se tudi izdatki za nadzorstvo ne povečali preveč. Že danes imamo štiri funkcionarje, ki so zaposleni z nadzorništvom meščanskih šol. Po tem načrtu bi bili trije instruktorji ter en nadzornik. Ker bi se ti posvetili izključno meščanski šoli, bi bila obremenitev državnega proračuna malenkostna, sicer res nekoliko večja, toda ali je modernemu in zavednemu rodu sploh mogoče štediti pri šolstvu?

Izrecno odklanjam tudi možnost, da bi instruktor mogel poleg vsega aktivno še poučevati. Idejno bi to bilo, res, a kakor si predstavljam instruktorjevo delo, zahteva to celega moža.

Zato predlagam sledeče resolucije:

I. Za vse meščanske šole v Sloveniji naj se imenuje na predlog učiteljstva za vsako strokovno skupino po en instruktor, ki v stalnem stiku z učiteljstvom vodi duševno delo in razvoj v svoji skupini po načelih in težnjah moderne dobe. O posameznem učitelju uradno ne podaja nobene sodbe. Za svoje delovanje je odgovoren kolegiju pedagoške višje šole.

Biti mora meščansko-šolski učitelj, ki je že s svojim literarnim delom dokazal večjo kapaciteto v svoji skupini.

II. Podobne instruktorje bi bilo nastaviti za telovadbo ter za specif. ženske predmete.

III. Za vse meščanske šole v Sloveniji naj se imenuje na predlog učiteljstva samo en nadzornik, ki naj ima na skrbi zunanji razvoj šole, nadzor nad delom učiteljstva z osebnim referatom.

Biti mora meščansko-šolski učitelj, ki je s svojo preteklostjo dokazal neoporečno objektivnost in energijo.

Vlado Porekar:

Počitniška potovanja.

Vsakdo izmed nas je gotovo prepričan, da je potrebno spoznavanje naše mlade države, ki se da doseči najbolje s potovanjem in proučevanjem posameznih njenih pokrajin, prebivalstva, govora, šeg in navad. V tem spoznavanju se ne zrcali samo sodobna kultura in zgodovina, temveč je v njem razvidna vsa preteklost naroda.

Mislim, da imamo baš mi učitelji za to spoznavanje čas, namreč naše vsakodnevne glavne počitnice. Ker si pa v današnjih dragih časih takih daljnih izletov ne moremo dovoljevati, bi bilo umestno, da nam izposluje naše UJU v Beogradu znano vožnjo po državnih in drugih železnicah; mi sami pa, ki imamo simpatijo do tega, si lahko med seboj dajemo prenočišča.

Dobro bi bilo, da bi si ustanovili »počitniško zvezo«, ki bi zbirala nastave vseh onih, ki bi bili voljni vstopiti v ta naš krog. »Počitniške zveze« naloga bi bila, da bi nam preskrbovala tudi druge olajšave.

Tu pozivljam vse one, ki bi bili v tej zadevi sličnih ali drugih misli, da jih razložijo v »Učiteljskem Tovarisu«. Pozivljam pa tudi vse one, ki bi jim čas in razmere dopuščale, da prevzamejo čimpreje vodstvo ter začnejo delovati in razširijo organizacijo, če se ustanovi, po vsej Jugoslaviji.

Apeliram na poverjenišvo UJU v Ljubljani in na glavni odbor našega Udruga v Beogradu, da nas podpirata v vseh naših prizadevanjih.

Polagam te besede vsemu, posebno pa mlajšemu učiteljstvu na srce!

Zadeva je nujna, čas hiti, dela pa je mnogo!

IV. ŠEGA:

K zgodovini »Učiteljskega konvikta«.

Tovariš Dimnik je podal na 26. rednem občnem zboru »Društva za zgradbo učiteljskega konvikta« dne 13. februarja 1921 nekako zgodovino o početku tega, za slovensko učiteljstvo prevažnega vprašanja. Da bo pa slika jasnejša kakor jo je opisal tovariš Dimnik v 8. številki »Učiteljskega« z dne 24. februarja t. l., navajam še sledeče, kar naj služi posebno mlajši generaciji naše falange v informacijo, a starejšim pa hočem malo osvežiti spomin.

V številki 3. »Učit. Tovarisa« z dne 1. februarja 1892 piše pokojni urednik A. Žumer v listnici uredništva tov.-u J. B. na Bl. med drugim tudi to-le: »Ako bode list imel toliko naročnikov oziroma društvenih članov, da bode čez tiskarske in upravniške stroške ostajalo kaj več dohodkov, bode se s temi preostanki začetel nabirati kapital za bodoči »učiteljski dom«. Ker ima torej društvo tak blag namen, pričakuje tudi, da se bodo naročniki pomnožili in tudi naročnino oziroma društvenino točno plačevali.«

O »učiteljskem domu« v tem letniku ni niti besede več dobiti.

Kot novopečeni učitelj — v starosti 21 let — sem kazal že takrat precej onega duha, ki me je in me še danes spremlja, da se mora vsaka začeta stvar tudi izpeljati, čim preje tem bolje, sem pograbil ono misel, navdušil sem se še posebno, ker sem imel priliko parkrat videti »hrvatski učit. dom«, in v svoji mladeniški gorečnosti sem spisal za »Učit. Tovarisa« listek »Učiteljski dom« ter ga poslal pokojnemu Žumeru. Tov. Žumer pravi v 10. številki »Učit. Tovarisa« l. 1893. v listnici uredništva: G. Š. v D. L.: Listek nam ugaja in je že stavljen, a sedaj ni bilo prostora Lepa hvala!

Ta moj »listek« je zagledal beli dan v 11. številki »Učit. Tovarisa« z dne 1. rožnika 1893, str. 131 pod psevdonimom »Ivan Domišljija«.

Listek je imel čudovit uspeh. Misel, izražena v »listnici uredništva« je postala mahoma meso in v 13. številki »Učit. Tovarisa« z dne 1. mal. srpana l. 1893 berem prvi izkaz za »Učit. dom«, in sicer smo darovali: Ivan Zupanc, učitelj v Gribljah 1 K; hospitantje v Moravčah 10 K; Ivan Kuhar, učitelj v Trbovljah 2 K; Andrej Grčar, nadučitelj v Radovljici 2 K; Jožef Turk, nadučitelj v Begunjah 1 K; Ivan Šega, učitelj v Dol. Logatcu 1 K; Hinko Likar, nadučitelj v Grahovem 1 K; Jakob Dimnik, učitelj v Ljubljani 2 K; Andrej Žumer, nadučitelj v Ljubljani 2 K. — Denar se je naložil — kakor pravi urednik Žumer — s knjižico »Učit. dom« št. 8791 v ljubljansko hranilnico.

Ti smo bili zložili temeljni kamen in še danes se s ponosom spominjam tega »listka«, ki je poglavlje »Učit. dom« po klancu, da je nastala iz vsote 22 K v teku 30 let ogromna lavina 425.098 K 16 h

Drugo za tedanje čase naravnost stajajo zbirko, je nabralo zopet »Učiteljsko društvo logaškega okraja« danes lahko povem javno, vsled moje inicijative, pridobil sem zato tovariša Ant. Pleše-ta pobratima Hrvata, ki je navdušil zborovalce tako, da je bila mahoma nabranih 106 K na občnem zboru tega društva 6. malega travna l. 1893 v Babinem polju.

V 15. številki tistega letnika »Učit. Tov.« lahko beremo tretji izkaz darov 42 K, — tako, da je bilo do tega dne nabranih 176 K, kar tov. urednik Žumer z ponosom povdarja.

V 16. številki, tudi tega letnika »Učit. Tovarisa« objavlja tov. Dimnik uvodnik »Učiteljski dom«.

In predno se je razbistrila zahteva ali »Učit. dom« ali »Učit. konvikt« je preteklo precej časa in tovariš Dimnik se gotovo še spominja, da smo bili v tistih časih česče dokaj »hudi«.

Sklepam z iskreno željo, da bi bil naš konvikt le prav kmalu pod streho.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

+ Seja širšega sosveta UJU, poverjenišvo Ljubljana (ožijski svet pomnožen s predsedniki vseh okrajnih učiteljskih društev) se vrši o velikonočnih počitnicah v Ljubljani. — Dnevni red seje objavimo v prihodnji številki »Učit. Tovarisa«.

— UJU, poverjenišvo Ljubljana.

+ Društvo »Narodna Sola« bo imelo svoj občni zbor 23. marca 1921, ob 9. uri v »Učiteljski tiskarni«.

+ Društvo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem« občni zbor bo 23. marca 1921, ob pol 10. uri v »Učiteljski tiskarni«.

Društvene vesti.

+ Kozjansko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, 1. ne 10. marca t. l. ob 10. uri v Kozjem po sledečem vzporedju:

1. Dopisi in društvene zadeve.
2. Poročilo o delovanju društva v preteklem letu.
3. Blagajniško poročilo.
4. »O pouku srbo-hrvaščine na slovenskih šolah.« (Poročevalec Fr. Setinec).
5. Volitve novega odbora.
6. Slučajnosti.

K polnopravni udeležbi vildno vabi podpredsednik.

+ Savinjsko učit. društvo zboruje v četrtek, 17. t. m. ob 2. uri pop. na Gomilskem.

Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Poročilo predsednika. 3. Društvena članarina za l. 1921. 4. Prireditelj srbohrvatskega tečaja. 5. Predavanje tovariša Roša: »Slovenski učitelj v Cankarju«. 6. Slučajnosti. Ako bodo do tega časa potrjena nova društvena pravila, se vrši tudi občni zbor. Predsednik.

+ Učit. društvo kranjskega okraja zboruje 19. marca t. l. ob 9. uri v Kranju. Dnevni red: 1. »Jugoslovanska učiteljska«, predava Janja Miklavčičeva. 2. »Kmetijstvo kot osnova ljudskošolskega pouka« — s posebnim ozirom na potrebo kmetijskih učilj, predava Josip Lapajne. 3. Slučajnosti. Zborovanja se udeležijo odlični gostje, zato prosimo polnoštevilne udeležbe. Radi obeda se prijavite tov. Ant. Sepaherju, šol. vod. v Kranju. — Fr. Luznar, predsednik. Josip Lapajne, tajnik.

— Društvo slovenskih učiteljic vabi svoje članice na važen sestanek v sredo 23. marca ob 10. uri dopoldne v risalnico v »Mladiki«. Dnevni red: 1. Izvještsko delovanje učiteljic. 2. Gospodinski tečaj. Odbor.

Učit. društvo za Maribor in b. o. je zborovalo dne 24. febr. v deški meščanski šoli. Predsednik tov. Humeč otvori zborovanje in pozdravi nadzornika G. Lichtenwallnerja in predavatelja prof. Družoviča.

Nato je predaval prof. Družovič o smernicah ljudskošolskega pouka v petju prav stvarno in zanimivo. Omenjal je dosedanjí razvoj tega predmeta in povdarjal, da ga je prejšnja uprava namenoma zanemarjala, ker ji ni bilo dosti za umetniški moment, ki tiči v petju, še manj pa seveda za narodnostnozgojevalni, ki je še posebno važen. Zato je bilo petje nekaj privesek drugim predmetom i popolnoma prepuščeno slučajnostim. Sedaj, ko smo se osvobodili, treba kreniti na druga pota tudi v tem oziru. Ravno pouk v petju lahko mnogo pripomore k hitrejšemu spoznanju vseh treh plemen v naši državi. Seveda se mora preustrojiti pa v narodnem jugoslovanskem duhu. Nadalje je omenjal razne metode in priporočal za nas takozvano številčno metodo, kakor jo imajo na Francoskem, Srbiji in hrvaška narodna pesem mora najti pot v naše šole, naša narodna pesem pa v hrvaške in srbske. Izбира pa ni tako lahka. Zakaj srbsko-hrvaška pesem se je razvijala pod popolnoma drugimi vplivi kakor pa naša. Naši je podlaga harmonija, srbski in hrvaški pa melodija. Zato bode treba izprva jemati le take pesmi naših bratov, ki imajo za naše uho nekaj harmoničen zaključek.

Zelo zanimiv in podučen je bil nastop njegovih gojencev kakih 20 dečkov in deklic, ki so pokazali, kaj more doseči učitelj, ako zna uporabljati pravo metodo. Ti malčki so pisali na tablo note in zadevali posamezne glasove, da je bilo veselje. Tako smo videli, da se tudi pri tem predmetu prav uspešno uporablja delovni princip. Na to so učenci zapeli nekaj narodnih pesmi in sicer eno srbsko, medžimursko in par hrvaških. Navzoče učiteljstvo je izrazilo g. predavatelju in njegovim malčkom z glasnim ploskanjem svojo zadovoljnost. G. profesor je omenil, da je hotel s tem svojim predavanjem samo vzbuditi zanimanje za tečaj o pouku petja, ki se priredi o počitnicah v Mariboru.

K drugi točki je poročal tovariš Tomazič glede izpremembe pravil v smislu UJU. Omenjal je, da se mu ta zadeva ne zdi tako nujna, ker so že naša sedanja pravila precej dobro prirejena v tem smislu. Izprememba pravil pa vzame precej časa in je tako važna, da ne more prevzeti posameznik vse odgovornosti. Zato predlaga, da se izvoli odsek, ki naj izdela nova pravila in jih predloži plenumu. V ta odsek so bili voljeni: Tomazič, Grčar, Milčinski, Rakuša in Hren.

Nato je predsednik poročal o tekočih društvenih zadevah. Omenjal je sestavitve odbora in sklep odbora seje, da se pobira članarina v tej višini, kakor jo je določil ožijski svet poverjenišva. Ker pa ožijski svet ni bil v to upravičen, raz-

di tega se nakaže povišek poverjeništvu še le tedaj, ko odobri ta njegov sklep delegacija. Zbirajo se člani, ki lansko leto niso redno, ali pa sploh ne, prejemale »Popotnika«, ker je organizacija dolžna skrbeti za to, da člani ne bodo trpeli gnotne škode.

Za tem je sledilo predavanje tov. Grčarja o osamosvojitvi stanovskih organizacij od političnih vplivov. Izvajal je sledeče misli:

Ako stopamo za ciljem in zgrešimo pot, se vr. nemo in uberemo drugo. Nas ne sme biti sram, ako se večkrat vračamo z zgrešene poti. Sramujemo se pa ako smo stremljenje za ciljem opustili. Mi vsi še danes preveč tičimo v predvojni in vojnih razmerah, ko so bile stanovske organizacije več ali manj privesek političnim strankam. Toga se moramo enkrat za vselej obresti; čimpreje, tem bolje. Kadar bode nas vse prešinila prava stanovska zavest, potem bodo izginili sami ob sebi ne ravno veseli pojavi, da se hoče iti pri zborovanju stanovske organizacije kar preko manjšine, ki ima drugačno politično naziranje. Prav tako imajo priprave za volitve v v. š. svet utis, kakor bi se hotelo iti preko organizacij. Potem bodo tudi izostali pojavi, da kaka organizacija postavi svoje kandidate, predsednik pa dementira v političnih listih. — Učiteljstvo ima toliko časa simpatije političnih strank, dokler te stranke podpira. Stranke pa se razvijajo, rastejo in propadajo. Ravno zgodovina našega stanu priča, kako se lahko postopa s celim stanom, ako nima prave in čiste stanovske organizacije, ampak je ta organizacija pod vplivom raznih političnih strank. Danes je sicer konstelacija taka, da smo ž njo v splošnem lahko zadovoljni. Prav lahko pa bi bilo ravno nasprotno. Bog zna, kaj nas čaka v bodočnosti. Stanovska organizacija je predhodnica razredni. Čistimo jo ne samo na vzgoraj, ampak tudi na spodaj! Kadar pridemo skupaj smo in bomo samo učitelji in nič drugega. V člani drugega svetovnega naziranja ne glejmo in ne iščimo ničesar drugega kakor tovariša sotrpina. Končno stavi predlog, da se obrnemo pisмено na poverjenišvo kakor tudi na uredništvo »Tovarisa«, da se da nam prostora v listu tudi za stanovsko polemične članke.

O predavanju se je razpredla živahna, deloma precej ostra debata, v katero so posegli: Malenšek, Ojster, Alt, Cibic, Stupca, Tomazič in Humeč. Ko je še predavatelj repliciral na posamezna izvajanja debaterjev in končno povdarjal, da se zavedajmo, da naše plače niso nikaka nagrada, ampak trdo zaslužena plača, je bil njegov predlog sprejet soglasno.

Precej dragocenega časa je vzelo razmotrivanje glede izpremembe nadzornikov okrajev in oseb nadzornikov. To pa zaradi tega, ker obsega naše društvo deloma dva okraja in seveda tudi dva nadzornika. Glede izpremembe okoliš je obveljal Hrenov predlog, da ostane pri starem, ker nočemo dati povoda tovarišem na deželi, da bi mislili o nas, da silimo v mesto, kakor se je to zgodilo lansko leto, ko smo se učlanili v mestno učit. društvo. Glede izpremembe nadzornikov se je glasovalo po listkih. Okoličani so se izrekli s 25 glasovi proti 2, da ostane pri starem; mestno učiteljstvo pa z 22 proti 18 za izpremembo.

H koncu poročal predsednik Humeč o ustanovitvi organizacije meščansko šol. učiteljstva v Celju. Ker je izvoljen v novem društvu predsednikom, odlaga z današnjim dnem funkcijo v našem društvu. Prav tako se je poslovila od nas zvesta in vestna delavka tovarišica Stupca. Obema se je izrekla iskrena zahvala. Zborovanje je trajalo nepretrgoma od 9 — pol 13 ure.

+ Učiteljsko društvo za marenberški okraj je zborovalo dne 17. februarja 1921 v Marenbergu. Zbralo se je 25 članov in članic.

Tov. predsednik je pozdravil navzoče, zlasti še tov. Moderndorfer-ja kot zastopnika učiteljskega društva za mežiško dolino in tovarišico Rožo Kogelnikovo iz Št. Janža pri Velenju ter novovstopivša člana tov. Jerico Klacir iz Ribnice in tov. Dragotina Kogelnika z Mute. Orisal je pomembnejše izpremembe na šolskem polju od zadnjega zborovanja, prečital dopise, ki so došli na vodstvo društva ter podal besedo tajniku, ki je poročal o delovanju društva. Poročilo se je vzelo v znanje.

Nato je poročal blagajnik o stanju blagajne ter njenih dohodkih in izdatkih v preteklem letu. Pregledovalec računov sta bila izvoljena tov. Krajnik in Witzmann. Po njunem poročilu se je vzelo poročilo blagajnika v znanje, se mu podelil absolutorij in izrekla zahvala za vestno poslovanje.

Volitve predsednika in podpredsednika so se izvršile po listkih, drugih funkcionarjev in odbornikov pa z vzklikom.

Predsednikom je bil izvoljen tov. Mirko Lešnik, nadučitelj iz Marenberga, njegovim namestnikom tov. Ivan Womer, nadučitelj z Mute, tajnikom tov. Stanko Lavrič, učitelj iz Marenberga, njegovim namestnikom tov. Milka Sepe, učiteljica iz Marenberga, blagajničarjem tov. Ivan Robič, nadučitelj iz Vuhreda, njegovim namestnikom tov. Andrej Visočnik, učitelj iz Vuhreda, knjižničarjem tov. Franica Lešnik, učiteljica iz Marenberga odbornikom pa tov. Šime Viner, nadučitelj iz Vuzenice in Ulrik Hauptman, učitelj iz Ribnice, namestnikom tov. Ivan Krajnik, nadučitelj v Breznu.

Nova pravila bo po sklepih predzadnjega zborovanja sestavil odbor in jih predložil v odobrenje. Za referente za sestavo podrobnih učni načrtov za zemljepis in zgodovino za vse kategorije šol našega okraja se določijo sledeči to-

vanjši: 1. za šestrazrednice nadučit. Miroslav Lesnik; 2. za petrazrednice nadučitelj Ivan Womer; 3. za štirirazrednice učit. Joško Golob; 4. za triirazrednice šol. vod. Ernst; 5. za dvorazrednice učit. Andrej Viskočnik; 6. za enorazrednice nadučit. Ivan Krajnik. — Ti referenti se sestanejo v četrtrek dne 10. marca 1921 v Brezno k posvetovanju.

Soglasno so se sklenile resolucije, v katerih se izražajo:

1. Protest radi ustavitve dnevnic po knjigovodstvu deželne vlade.

2. Protest radi odteglaja 5 odstotkov za uradniški zadrage.

3. Želja, da pride kot zastopnik učiteljstva v višji šolski svet tovariš, ki pozna potrebe obmejnih šolstva.

4. Želja, da se porazdele zastopniki učiteljstva v Višjem šolskem svetu tako, da bode vzeti eden zastopnik iz mariborskega, drugi iz celjskega, tretji pa iz ljubljanskega okrožja.

5. Želja, da priredi, mariborsko učiteljsko društvo skupno zborovanje vseh obmejnih učiteljskih društev. Stanko Lavrič, tč. tajnik.

Učiteljsko društvo za mariborski š. okraj je zborovalo dne 3. marca t. l. v Mariboru v mali dvorani Narodnega doma ob pol 11. uri ob prav povoljni udeležbi. Predsednik, tovariš Albin Spreitzer, je otvoril zborovanje s prisrčnim nagovorom, povdarjajoč, da bo novi odbor zastavil vse svoje skromne sile za naznane našega društva. Prav prisrčno je pozdravil našega g. nadzornika in nekateri goste mestnega učiteljskega društva. Apelaril je na društvenike, naj redno plačujejo članarino, zakaj treba je, da društvo poravnata točno svoje denarne obveznosti napram poverjeništvu UJU. Posebno velja to zamudnikom lanskega leta. Nadalje naznanja, da je društvo sprejeto v čekovni promet. Čeki za vplačevanje udline se bodo razdelili ob koncu zborovanja. (Se je zglasilo.) Predsednik prečita nekaj dopisov, tikajočih se zelo važnih društvenih zadev. Dopis poverjeništvu UJU, ki govori o volitvi in nominiranju treh učiteljskih zastopnikov v Višji šolski svet. Društveni zbor se strinja soglasno s kandidati, ki jih je postavilo vodstvo naše organizacije. Nadalje naznanja predsednik, da se druga točka dnevnega reda spremeni v toliko, da predava g. nadzornik tokrat o osnovah za sestavo podrobnih načrtov iz zemljepisja in zgodovine. (Z odobravanjem sprejeto.) Poročilo predsednika se vname brez debate na znanje. Kot druga točka dnevnega reda sledi predavanje g. nadzornika tovariša Lichtenwaltherja o osnovah za sestavo podrobnih učnih načrtov za zemljepisni in zgodovinski pouk. G. nadzornik nam je slikal z izredno temeljitostjo in jasnostjo sedanje postopanje pri poučevanju teh dveh važnih šolskih predmetov. Govoril je o sedaj veljavnih učnih načrtih ter prešel na oris učnih metod in učnih načrtov, ki jih stavlja moderna didaktika. Predavanje je izzvenelo v toplem apelu, naj referenti vpoštevajo moderne postulate. — Predsednik se mu iskreno zahvali za vsestranski in krasni referat. Tov. Puček želi, da priobči g. nadzornik svoj podani referat v Popotniku. Naj se tudi druga društva seznanjajo s temi krasnimi mislimi. Zborovalci živahno odobravajo ta predlog. Sedaj sledi referat tov. R. Knaflič o društvenih pravilih v smislu poverjeništvu UJU. Tov. Knaflič predlaga, da se začne odgoditi sestava novih društvenih pravil iz eminentnega razloga, ker je itak pričakovati v kratkem času novi društveni zakon, ki se bo sklenil po ustavotvorni skupščini. Če sestavimo sedaj nova društvena pravila, bi jih morali itak kmalu konicirati, kar bi pomenilo v vsakem oziru potratno energije in povzročilo nepotrebne izdatke. Itak pa še ni dolgo, kar smo sprejeli sedanja pravila, ki začasno dobro odgovarjajo namenu društva. (Sprejeto.) Raznoterosti. — Tov. predsednik predlaga, da pristanemo na sedanje naše gospoda nadzornika, ki uživa, v kolikor je predsedniku znano, vsestransko spoštovanje in simpatije pri našem učiteljstvu. Učiteljski zbor enodušno pozdravlja in akceptira predlog. Ker se nikoli v sled poeznega poldneva ne oglasi več k besedi, predlaga še tov. predsednik, da predava na prihodnjem zborovanju, ki se vrši na željo društvenikov, prvi četrtrek meseca aprila, g. profesor Lruzović o pevskem pouku v ljudski šoli. (Z odobravanjem sprejeto.) Jant Rado, tajnik.

Iz Jugoslavije.

— **Naročnikom naših listov!** Vsled zvišanja cene papirja je pri zadnji seji sklenil sosvet UJU, poverjeništvu Ljubljana zvišati naročnino svojim listom za neorganizirane naročnike sledeče: »Popotnik« celoletno 60 K. »Učit. Tovariš« celoletno 80 K. »Zvonček« celoletno 40 K. — **UJU, poverjeništvu Ljubljana.**

V pojasnilo! Glasom naredbe o sestavi višjega šolskega sveta ima ljudsko šolsko in meščanskošolsko učiteljstvo skupno tri zastopnike iziroma namestnike v višjem šolskem svetu. Ker pa volit po členu 6. iste naredbe vsak upravičenec le dva zastopnika in dva namestnika, tedaj se je moralo vse volilce razdeliti v dve skupini, vsled česar je jasno, da mora biti eden član oziroma njegov namestnik skupen za vse volilce, dočim je drugi član oziroma namestnik pri vsaki skupini različen. Le na ta način nam jemogče iz

dveh ločenih skupin, katerih vsaka ima na listi dva člana in dva namestnika, dobiti skupno tri člane in tri namestnike. Druga izhoda ni, ako hočemo pred svetom disciplinirano nastopiti in kot disciplinirana organizacija doseči častno število glasov. Toliko v znanje tistim, ki nas povprašujejo, zakaj je na oklicu, ki smo ga priobčili na uvodnem mestu v zadnji številki našega glasila, eden izmed članov oziroma namestnikov skupen na obeh listah.

— **Pasivna volilna pravica državnih uradnikov.** Ustavni odbor naše konstitucije v Beogradu je sprejel pred nekaj dnevi važne ustavne določbe o narodni skupščini, med drugim tudi § 48., ki se tako-le glasi: »Politični, finančni, gozdarski in uradniški agrarne reforme ne morejo kandidirati, razen ako so prenehali biti leto dni pred razpisom volitev uradniki. Ostali uradniki ne morejo kandidirati v volilnem okrožju svoje teritorialne pristojnosti. Aktivni ministri in ministri na razpoložanju, državni svetniki in vseučiliški profesorji morejo kandidirati in obdržati svoj položaj ako bi bili izvoljeni. Uradniki, ki bi bili izvoljeni, obdrže svoja prava razen prava na plače in napredovanje.« — S to novo ustavno določbo je za enkrat rešeno tudi vprašanje pasivne volilne pravice ljudsko- in meščanskošolskega učiteljstva.

— **Ukinjenje nemških šol v Sloveniji.** Na sobotni seji deželne vlade se je razpravljalo o nemških nasilstvih na slovenskem prebivalstvu Koroške in o sredstvih, ki naj bi v bodoče onemogočala taka in podobna nasilstva. Kakor znano, so koroške nemške oblasti zatrlje tudi vse slovensko šolstvo ter niso sprejele v svojo službo niti enega slovenskega učitelja. Deželna vlada je na vsa ta dejstva sklenila predlagati, da se zatvori nemško gimnazijo v Ljubljani, da se ukinejo paralelke na državni gimnaziji in realki v Mariboru in da se odpravijo vse nemške manjšinske šole v Ljubljani in Mariboru, ki so postale že zaradi izida ljudskega štetja pri nas čisto nepotrebne.

— **Poštni Glasnik.** Glasilo Zveze poštne organizacije za Slovenijo, je priobčil v svoji 3. številki z dne 1. t. m. simpatično pisan uvodnik, v katerem se bavi z današnjim gmotnim položajem jugoslovanskega učiteljstva. Člankar trdi, da je dosegljo učiteljstvo to svoje zboljšanje potom organizacije, katere neumorno delo naj služi drugim v zgled in posnemanje. »Vsem je še dobro znan žalosten položaj učiteljstva, ki se je v njem nahajalo prav do zadnjega časa. Zaradi sramotne plače ga je zaničeval zadnji kočar v gorski vasi. Trden značaj je moral biti učitelj, ki je vključu vsemu pomanjkanju, gorju in preganjanju deloval narodu v prosep. Napočila je nova doba tudi za učiteljstvo. Nič več ne smejo biti teptane njegove pravice, če hočemo, da nam vzgaja zdravo mladino v zdravem narodnem duhu in jej vzbuja narodno zavednost. — Učiteljska društva vseh pokrajin so se strnila v močno organizacijo in ta je doseglja enotnost v plačevanju učiteljskega po vsej domovini. Zopet lep dokaz, kaj zmora vzorna organizacija. Drugi javni nameščenci, in med njimi morda tudi nekateri naši ljudje, pa primerjajo zdaj naše plače z učiteljskimi in ugotavljajo, da so učiteljske plače prevelike. Kako brezmišelnost je tako govorjenje! Mar živi učiteljstvo sedaj v izobilju? Ne jemljimo mu tega, kar je doseglo, temveč pojdemo za njim, Posnemajmo ga v organiziranju. — Naše društveno življenje naj se razvije do iste stopnje, do katere je razvilo učiteljstvo svojega z neumornim trudom in delom.« — To so res lepe besede, izgovorjene na naslov vsega učiteljstva! Ne priobčujemo jih v svojem glasilu morda radi samohvale, temveč zato, da pokažemo, kako drugi sodijo o našem delu. Tudi jih pišemo za tiste sicer maloštevilne člane našega stanu, ki gledajo delo naše organizacije bolj od strani; za vse te jih pišemo v namenu, da spoznajo korist naše organizacije za vso učiteljsko celokupnost. Le vkup...!

— **Ljubljenec naše mladine, pesnik Josip Stritar,** je praznoval v nedeljo, 6. t. m. 85letnico svojega rojstva. Ob tej priliki je deželna vlada za Slovenijo sklenila, da se pokloni pesniku častno čarilo v znesku 10.000 jugoslovanskih kron. Istočasno se je sklenilo naprositi prosvetno ministrstvo v Beogradu, da nakaže pesniku domsmrtno častno pokojnino.

— **Madžaronski duh v Prekmurju.** V Budimpešti izhaja list »Domovina« — meščanske novine za slovenski narod, pisan sicer v ogrski slovenščini, a prepojen z madžaronskim duhom najhujše vste. — Ta list je v svoji »2. numeru« z dne 15. februarja čutil potrebo odgovoriti na članek »Razmere na prekmurških šolah«,

ki smo ga priobčili v 50. številki lanskega letnika »Učit. Tovariša«. Pisec članka v »Domovini« je brezdvomno zagrizen madžaronski učitelj, ki mu je naša Jugoslavija toliko milostna, da ga redi na svojih prsih, dočim bruha gad najhujši strup na vse kar diši po jugoslovansko. Priporočali bi temu »vogerszkemu skolniku«, da stopi preko bližnje meje v svoj blaženi »Vogrski orszag«, da se tam preko izvele. Sicer pa bi bil skrajni čas, da se uredi šolske razmere v Prekmurju in da se pregleda obisti vsem tistim, ki škilijo preko meje in h katerim spada tudi Domovini članar. Takim ljudem, ki svetu oznanjajo, da »Rěcz ednoga vogerszkega skolnika je več vredna, kak deset jugoslovanskih učitelov« z nadzornikom vréd« in katerih vsakdanja molitev se glasi: »Jasz vörjem v gorizstaněnyi Vogrszkega országa«, ne sme biti mesta med nami! Članek v »Domovini« kliče po temeljitem razčiščenju Avgijevega hleva v Prekmurju!

— **Protestirajo.** Krajni šolski svet v Smledniku je sklenil na svoji seji dne 27. pret. meseca, da vloži protest proti »Pribečevičevi naredbi, ki uvaja v šolo politiko« — kakor piše »Slovenec« z dne 2. t. m. »V šoli nima mesta niti sokolstvo niti orlovstvo. Pouk naj se vrši na verski, katoliški podlagi«, pravijo modri člani krajnega šol. sveta v Smledniku. Protest v »Slovencu« je naslovljen na višji šolski svet, ni nam pa znano, če je bila odposlana na višji šolski svet še posebej kak protestna vloga. Želeli bi, da višja šolska oblast pouči smledniški in druge krajne šolske svete o njihovih dolžnostih, drugače bomo doživeli pri podeželskih krajnih šol. svetih, kjer prevladuje še stari šušteršičijanski zlobni duh, pravo pravca to anarhijo. — Dobesedno enak protest je odposlal na v. š. svet kraj. šol. svet v Izlakah, kar priča, da izhaja vsa gonja iz enega in istega brloga.

— **Upokojitev učiteljstva.** Ministrstvo prosvete je sporazumno z ostalimi ministrstvi odredilo, da imajo odslej vsi učitelji(ice) svoje prošnje za upokojitev z vsemi potrebnimi prilogami opremljene vlagati potom svojih predpostavljanih oblasti na ministrstvo prosvete v Beogradu.

— **Višji šolski nadzornik dr. Poljanec** je dobil večmesečni dopust. Nadomestuje ga v njegovem uradu realni profesor Tavčar, kateremu je pridelen iz Maribora došli prof. Vacac. Nadzorniške posle pa bo vršil za čas Poljančeve odsotnosti predsednik višjega šolskega sveta doktor Stanko Bevk.

— **Učiteljske plače na trgovskih šolah.** Ministrstvo za trgovino in industrijo je v sporazumu s prosvetnim ministrstvom določilo, da se izenačijo plače učiteljem na trgovskih akademijah in trgovskih šolah s plačami drugih srednješolskih profesorjev.

— **Smrtna kosa.** V Splitu je umrl tov. Vekoslav Radica, bivši predsednik Saveza učiteljskih društev v Dalmaciji in učiteljskega društva za splitski okraj, v starosti 58 let. Pogreb zaslužnega tovariša se je vršil v Splitu dne 1. t. m. Blag mu spomin! — V torek 1. t. m. je preminul tov. Franc Meško, nadučitelj na Zidanem mostu. P. v. m.!

— **Predavanja o Masaryku.** V ponedeljek dne 7. t. m., na 71. rojstni dan predsednika čehoslovaške republike, je priredila »Slovanska šola« v Beogradu Masarykov dan. Po vseh šolah so se vršila predavanja o tem velikem slovanskem državniku.

— **Iz Prekmurja.** Dopisniku zadnjega članka »Iz Prekmurja«, tov. Milko Gorup, bi svetovali, da se v prihodnje bolje informira o prireditvah šolske dece v Prekmurju. Hvaležni smo mu sicer za dober nasvet, vendar smo se ravnali po njem prej kot je bil on sploh v Prekmurju. V kolikor je meni znano, se pridno prirejajo po naših šolah male šolarske prireditve v prid šolarske knjižnice. Bila je pred kratkim v Bakovcih, v Beltincih, dve v Murski Soboti na državni šoli (Vidov dan 1920 in Božičnica 1920), in še gotovo drugje vse v omenjeni namen. Sicer pa vabimo g. tovariša za 24. maj v Mursko Sobotu, da se bo na lastne oči prepričal o našem delu. T. S.

— **Nabiranje pirhov** v znane dobrodelne namene je doseglo že dosedaj nepričakovane uspehe. Do 8. t. m. je izkazalo svoje prispevke Jugoslovanski Matiči 162 šol z okroglo 44.000 kronami dohodkov. Ker pa še niso prispele od mnogih strani nabiralne pole, obeta biti zbirka veliko sijajnejša. Natančni seznam izda ob zaključku Jugoslovanska Matica.

— **Ribniška šolska mladina za Jugoslovansko Matico.** V mesecih decembru in januarju je kljub prepovedi višjega šolskega sveta, ki je zabranil pobiranje

darov za Jugoslovansko Matico v priliki praznika ujedinjenja 1. decembra, nabrala mladina 108 K zanj, in sicer na deški ljudski šoli 40 K, na dekliški ljudski šoli 45 K, na meščanski šoli pa 23 K. To je deloma denar nabrani 1. decembra, deloma vinarska zbirka mladine, ki ne veže svoje ljubezni na eventuelne zapovedi in prepovedi raznih birokratov. Sicer pa pokaže tudi zdaj o priliki nabiranja pirhov, da jo preveva kljub vsemu nesebična ljubezen, ki se hoče udeležiti in pokazati svetu, da ni ta mladina zadnja v Sloveniji. Le krepko dalje po začrtani poti. X.

— **Odobrena šolska knjiga.** Poverjeništvu za uk in bogočastje je odobrilo »Čitanko za meščanske šole« II. gel. Sestavil Josip Brinar. Cena broširane knjige 30 K 50 v, vezane 33 K.

— **Pirhi.** Šolarji metliške sedemrazrednice so na poziv Jugoslovanske Matice zbrali našim malim v zasedenem ozemlju za pirhe 444 K 70 h. Posnemajte! — K.—ē.

— **Članarina in darila za učiteljski konvik.** Okrajni šolski nadzornik Ljudevit Stiasni iz Krškega 200 K. — Računski nadsvetnik Avgust Buković iz Ljubljane 124 K. — Šol. vodja Alojzij Kečelj iz Ljubljane 4 K. — Čuček Helena 10 K, Fabijan Antonija 10 K, Lesnika Mihael 10 K, Lesnika Viljemina 10 K, Majhen Ivan 10 K, Premrov Jožica 10 K, Lužar Mira 10 K, Škrjanec Feliks 10 K, Žel Janko 10 K, Žel Marijana 10 K, Vrež Antonija 10 K, Matija Pergu 10 K, vsi šentlenarškega okraja v Slov. goricah. — Članj gornjegrajskega učiteljskega društva so zbrali na svojem zborovanju v Rečici 155 K. — Skupaj 603 K.

Neodrešena domovina.

— **Aneksijska slavnost v Tolmini.** V proslavo aneksije so priredili privandrani Lahoni v Tolmini v nedeljo dne 27. februarja veliko slavnost, na katero so vabili staro in mlado, a je kljub vsemu prizadevanju izpadla prireditve precej klaverno za nove tolminske gospodanje. Poleg uradništva so bile zlasti komandirane šole, da se udeležijo te za mater Italijo tako važne slavnosti. Od 400 šolodolžnih otrok tolminske ljudske šole jih je bilo na slavnosti navzočih okrog 50 vose drugo z odraslimi vred se je tega dne odstranilo iz Tolmina ter pustilo laško gospodo pri pogrnjenih mizah lepo v miru — samo! Na učiteljsku je imel govor vodja Lorenzoni, ki je zagrizen Lah, ter je pred učiteljskimi proslavljal novo državo, ki da je že toliko storila za Slovence — toda mesto za željenih živijo klicev, so videli gospodje vsem solze v obeh, ter slišali ihtenje in jokanje učencev in učenek, ki so jokali nad izgubo domovine, drage Slovenije!

— **Pri kulturnih pogajanjih z Italijo** je imenovan zastopnikom naše države g. Lujo Vojnovič; pridljenih mu je več strokovnjakov tudi iz Slovenije.

— **Zahteve našega naroda v neosvobojeni domovini.** »Kmetiska in delavska zveza za Primorje« je na običnem zboru v Sv. Luciji poleg raznih gospodarskih in socialnih zahtev sprejela tudi važne politične resolucije, v katerih zahteva: 1. v uradih in na železnicah naj se nastavi našega jezika zmožni uradniki; 2. proti poitalijančenju naših krajevnihih imen in pačenju naših priimkov najodločnejši protest; 3. šolstvo se naj ohrani na višini kot je bilo pred vojno; poučevanje italijanščine zlasti v krajih, kjer je le poldnevni pouk, se naj ne uvaja.

Književnost in umetnost.

Zvonček. Izšli sta pravkar prvi dve številki letnika 1921. s sledečo vsebino: 1. Janko Leban: Jugoslaviji. Pesem. 2. Fr. Rojec: Moja nevesela pomlad. Pesem. 3. Janko Leban: Dijaška. Pesem. 4. E. Gangl: Kapetan Hrnjak. Povest. 5. Sava Radič-Mirt: Panova osveta. Pesem s šestimi podobami. 6. Bistriška: Jesenska pesem. Opis. 7. C. Z.: Svoboda. Sanje. 8. Ivo Trošt: Kaznovani slovanski bratje. Povest. 9. Miroslav Kunčič: Na poljani. Pesem. 10. Ewald-Humek: Pripovedka o dvonožcu z osemnajstimi podobami. 11. Fran Vajda: Petrolejski vrelci v Medjimurju. Poučni spis. 12. Miroslav Kunčič: Zvončki. Pesem. 13. M. Hočvar: K osemdesetletnici prof. Maksa Pleteršnika. Zivljenjepis s podobo. 14. Janko Leban: Rudarjev sinček. Pesem. 15. Janko Leban: Red in snaga v vseh stvarih! Povest. 16. Janko Leban: Komar. Pesem. 17. Andrej Rapč: Klicar sreče. Pesem. 18. V. Klanšek: Misel s Kosovega. Pesem. 19. Janko Leban: Nagajivi Zdenko. Povest. 20. Janko Leban: Nagrobica. Pesem. 21. Miroslav Kunčič: Ptiki so izvzemirjeni... Pesem. 22. Vam, mladi rodjubi! Zahvala. 23. Pouk in zabava. 24. Kotiček gospoda Doropoljskega. 25. V XXII. leto! Naročajte ta naš najboljši mladinski list!

Kr. zaloga šolskih knjig in učil v Ljubljani je izdala doslej sledeča dela:

1. Pesmarica I. Zbirka pesmi in pevkah vaj za ljudsko šolo. Sestavil H. Druzović. Cena 5 K 50 vin.

2. Pesmarica II. Zbirka pesmi in pevkah vaj za ljudsko šolo. Sestavil H. Druzović. Cena 10 K.

3. Pesmarica III. Zbirka pesmi in pevkah vaj za ljudsko šolo. Sestavil H. Druzović. Cena 10 K.

4. Računica za obče ljudske šole. Drugi zvezek. Oddelek A in B. Sestavljen A Černivec. Cena 18 K.

5. Računica za obče ljudske šole. Tretji zvezek. Sestavljen A. Černivec. Cena 19 K 30 vin.

6. Čitanka za meščanske šole. I. del. Sestavljen Josip Brinar. Cena vezani knjižki 14 kron.

7. Logika. uvod v znanstveno mišljenje. Spisal dr. K. Ozvald, vseučiliški profesor. Cena broširane knjige 36 K, poltrdo vezane 41 K.

8. Občna zgodovina vzgoje in pouka s posebnim ozirom na ljudsko šolstvo za moška in ženska učiteljska. Spisal dr. Janko Bezjak. Cena broširane knjige K 46, poltrdo vezane 49 K.

Sokolci. Druga številka ima sledečo vsebino: 1. Sokolci. Sokolsko oko. 2. Sokolskemu naraščanju. N. Perko. (Dolje prihodnjici.) 3. Vježbe s batnami za muško djecu. 4. Proste vježbe muškega naraščanja. 5. Glasnik: Povodom prvog sokolskog naraščanja u Bjelovaru. — Tekma naraščanja pri Sokolu I. v Ljubljani. — Tekma sokolskega naraščanja na Jesenicah. — Čajinka djece, naraščanja Sokolskog društva u Bjelovaru. — Dr. Lj. Pivko: Kratka metodika telovadbe.

Istorija slovenskih književnosti. Kako živo zanimanje vlada med Srbi za našo književnost in ne zgolj, kaže dejstvo, da so priredili v zadnjem času po Grafenauerju in drugih virih kratak pregled zgodovine naše literature na srednjih in strokovnih šolah. Knjigo je sestavil prof. Jotić v Nišu. Izšla je v knjigarni Rajkovića in Djukovića v Beogradu ter stane 7.50 din.

Slovenska Matica. Tretji in četrti snopič drugega letnika »Časopisa za slove, jezik, književnost in zgodovino« sta v skupnem zvezku izšla. — Ker so cene tisku tokom lanskega leta znatno narasle, je Matica kot založnica primorana, zvišati letno naročnino »Časopisa« na 60 kron. — Prosimo dosedanje naročnike, naj doplačajo in vabimo nove, naj se priključijo v čim večjem številu, ker je še mnogo izvodov »Časopisa« na razpolago.

Brezobrestno posojilo Učiteljskemu konviktu.

5. izkaz.

Miha Kabaj iz Begunj 500 K; Viljemina Benigova iz Ljubljane 400 K; Matija Brezovar iz St. Ruperta na Dolenjskem 1000 K; Julij Mayer iz Zgor. Tuhinja 1000 K; Stanko Zavrnšek iz Kranja 1000 kron; Anton Sepacher iz Kranja 500 kron; Janja Miklavčičeva iz Kranja 1000 kron; Franja Urbančičeva iz Bukovce 1000 kron; Edo Vidic iz Reteš 1000 K; učiteljstvo v Mokronogu 1200 K, in sicer Janez Pimat 400 K, Marija Dolžanova 200 K, Marija Perškova 200 K, Ludovika Košeninjeva 200 K, Ladislav Vanič 200 kron; 5. izkaz 8600 K; zadnji izkazanih 114.000 kron; skupaj 122.600 K.

Naj nihče ne zabi svoje dolžnosti nasproti učiteljski deci! Pozivljamo vse tovariše in tovaršice, naj podpišejo brezobrestno posojilo Učiteljskemu konviktu! Šolski voditelji in šolske voditeljice, storite kaj za ta blagi namen v svojih učiteljskih zborih!

Odbor društva za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

Odgovorni urednik:
Franc Štrukelj.

Last in založba UJU. — poverjenštva Ljubljana.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Razpis voditeljskih in učiteljskih služb.

St. 543. o. š. sv.

Na razpis v. š. sv. z dne 9. februarja 1921. št. 1815.

Na javnih ljudskih šolah v okraju Ljubljana-okolica se razpisujejo nastopne voditeljske in učiteljske službe v stalno namestitev: 1. na 5 razrednici v Borovnici: služba za 2 učitelja, 1 učiteljico, 2) na 2 razrednici v Črnučah: služba za 1 učitelja, 3) na 6 razrednici v Dev. Mar. Polji: služba za 3 učitelje, 1 učiteljico, 4) na 1 razrednici v Golem: služba za učitelja-voditelja, 5) na 4 razrednici v Hrušici: služba za 1 učitelja, 6. na 8 teljice, 7) na 1 razrednici v Rakitni: služba za učitelja - voditelja, 8) na 5 razrednici v Sostrem: služba za učitelja, 9) na 1 razrednici v Spod. Slivnici: služba za učitelja-voditelja, 10) na 4 razrednici na Studencu-Igu: služba za 1 učiteljico, 11) na 6 razrednici v St. Vidu n. Lj.: služba za 3 učitelje, 1 učiteljico, 12) 6 razrednica v Šmarju: služba za 2 učitelja, 1 učiteljico, 13) 2 razrednica v Šmartnem p. Šm. gor.: služba za učitelja, 14) na 3 razr. v Zalogu: služba za učitelja, 15) na 4 razrednici v Zg. Siški: služba za 1 učitelja, 1 učiteljico, 16) na 8 razrednici na Viču: služba za 3 učitelje, 1 učiteljico, 17) na 8 razrednici na Vrhniki: služba za 3 učitelje, 2 učiteljici.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo po predpisani službeni poti,

do 15. aprila 1921.

Kdor prosi za več služb obenem, mora vložiti za vsako službo posebno prošnjo.

Moški prosilci za mesta v St. Vidu in Dev. Mar. v Polju z izpiti za pouk na obrtno-nadaljevalnih šolah, imajo prednost.

Prosilci, še ne stalno nameščeni v javni ljudsko-šolski službi na bivšem Kranjskem, morajo dokazati z državnozdravniškim izpričevalom, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

Okrajni šolski svet v Ljubljani,
dne 26. februarja 1921.

Predsednik: Dr. Perjančič, vr.

Izšle so:

„Narodne himne in domorodne pesmi za mladino“.

Priredil Fran Marolt, učitelj v Ljubljani.
Cena 5 K. Dobe se v Učiteljski knjigarni.

Novo! — Pisarni pouk v srbo-hrvaščini. — Novo! Potrebno in času primerno!

Učite se srbohrvaščine na podlagi učnih listov, ki so vseskozi strokovno, praktično in lahko-umevno izdelani ter obsegajo srbsko-hrvatsko-slovensko čtivo s tolmačem in slovnico. Te učne liste urejuje prof. dr. Jos. Mencej, naročila pa sprejema Josip Chrlof, ravnatelj zasebnega učnega zavoda v Ljubljani, Domo-branska c. 7. — Celoletna naročnina znaša 60 K.

Kontrolne knjižice

za obrtne nadaljevalne in gremialne šole se dobe v Učiteljski tiskarni komad po 3 K.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani

registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 28. febr. 1921 K 386.509-49.

Hranilne vloge se obrestujejo

po 4%.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/26. do 1/26. ure popoldne.

Na dopise brez vposlanih znamk za 5 K se ne odgovarja.

Naši himni:

1. Lepa naša domovina. 2. Bože pravde.

Dvoglasno s spremljevanjem harmonija za šolsko mladino priredil Fran Marolt. Cena 1 krona. Naročila sprejema le Učiteljska tiskarna.

RISANKE

iz finega risalnega papirja 8 listov, z lepim ovitkom à K 4.—.

razprodaja

Učiteljska tiskarna

v Ljubljani.

Pri večjem naročilu popust!

Učimo se srbohrvaščine!

V ta namen nam bo najbolj služila dr. Josipa Menceja

Kratka srbska gramatika in čitanka

ki jo je založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani in se dobiva v knjigarni Učiteljske tiskarne komad po 9 kron.

Večletno jamstvo!

Ugodni plačilni pogoji!

Tvrdka JOSIP PETELINC

LJUBLJANA — Sv. Petra nasip št. 7

Na veliko!

se priporoča kot **edina tovarniška zaloga** šivalnih strojev **Gritzner** v vseh opremljenih. Material in izvršba **predvojna**. Istotam se dobivajo igle, strojni deli za vse sisteme strojev, strojno olje, toaletne potrebščine, modno blago in galanterija. — Sprejemajo se tudi vsakovrstna strojna popravila.

Na malo!

Ljubljana — Sv. Petra nasip št. 7 (tik gostilne „Pri fajmoštru“.)

Večletno jamstvo!

Ugodni plačilni pogoji!

ČEVLJI najlepše oblike in ČEVLJI najboljše kakovosti

Dragotin Roglič, Maribor, Koroška cesta 19. Telefon 157.

Cenik franko zavoj in poština: veljaven od 1. marca 1921 naprej do preklica.

moški, chevreau z robom	črni	rujavi	moški, kravina s kapicami in podkvami	črni	rujavi
boks z robom	K 570—	—	gojzski hribovec	500—	515—
boks z robom, polov.	580—	620—	ženski, bokse z lak-kapico in robom	—	680—
za štrpaco:			teletina z robom (štrpaci)	615—	—
moški, teletina, brez kapic, okovani	495—	—	belo platno: visoki K 410—, polovičarji K 370—, izrezani z zapono K 340—	470—	510—
pitling z robom	—	535—			
pitling okovani z žebli	—	535—			
kravina z robom	495—	—			
kravina brez kapic, okovani z žebli	—	530—			

Po meri izdelani čevlji veljajo 5% več.

Naročila po pošti se izvršijo najvestneje in se odpremi blago isti dan po povzetju.

Za najvestnejšo izdelavo jamčim in prevzamem predčasne defekte v brezplačno popravilo.

Vsi izdelki so najboljše ročno delo iz lastne delavnice.

Za našo mladino!

Najprimernejša darila otrokom so mladinske knjige. V ta namen priporoča **Učiteljska knjigarna** v prvi vrsti one mladinske spise, ki jih je založila „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta“, in sicer:

Engelbert Gangl: Spisi za mladino, I., II., III., IV., V., VI. zvezek po	K 12—
Arđej Rapč: I., II., III., V., VI. zvezek po	12—
Mišjakov Julče: I., II., III., IV., V., VI. zvezek po	12—
Ivo Trošt: Moja setev. Spis za mladino, I. in II. zvezek po	12—
Pav. Flerč: Iz mladih let. Spis za mladino, I. in II. zvezek po	12—
Babele pripoveduje. Spis za mladino po	12—
Marko Senjanin: Slovenski Robinson	15—
Nadalje:	
Rab. Tagore: Povestice	12—
Dr. Ivo Sorli: Bob in Tedi	30—
Cvetko Golar: Prelepa Vasiljica	12—
Bob za mladi zob (pesmice)	12—
Dr. Ivan Lah: Dore	10—
Oton Župančič: Sto ugank (pesmice)	3—
Mark Twain: Mali klatež	brož. K 26— vez. K 32—
Franč Rojec: Tončkove sanje (igrice)	20—
Ewald Bolka: Dvonožec	K 50— 56—
Fran Levstik: Martin Krpan	20—
Ivan Albreht: Mlada greda (pesmice)	40—
Jos. Pavčič: Našim malčkom (Malim pianistom)	40—
Nemcova: Češke pravljice (II. zvezek)	K 11—
France Bevk: Pastirski pri kresu in plesu	12— 16—
Moj zverinjak	20—

Razen tega vse šolske potrebščine, kakor zvezke in risanke lastnega izdelka, svinčnike, peresnike, radirke, vse po najnižjih cenah. — Šolske pušice (peresnice) po K 5—, 6—, 8-40. 9—, 25—, 30—.

Novo!

Fran Levstik, zbrani spisi za mladino. Priredila: Fr. Erjavec in P. Flerč. Ilustroval: Anton Koželj.

Broš. 46 K, elegantno vez. 54 K.

Novo!

Šolski list.

1. šte. I., II. in III. stop. je pošla. Na razpolago so pa še: I. stop. 2. šte. 5 K, II. stop. 2. šte. 8 K, III. stop. 2. šte. 14 K. Pravkar je izšla tudi 3. šte. II. stop. Cena: 14 K.

K. Wider: Moje prvo berilo. Sedmi natisk, 12 kron.

Učiteljska knjigarna v Ljubljani

priporoča naslednje nove knjige:

Dolina solz

E. Gangl, tri enodejanke: I. Dva svetova. II. Dediščina. III. Trpini. Trdo vez. K 18—.

Otroški oder

Drugi predelani natis. Sestavila Marica Gregoričeva (Stepančičeva). Igrice za mladino otroških vrtec in ljudskih šol. Broš. K 16—.

H. PODKRAJŠEK:

Pomočniška izkušnja za rokodelske obrte. Broš. 12 K.

Namen, razvoj in organizacija obrtnega in strokovnega šolstva drugod in pri nas.

Spisal MIHAEL PRESL, prof. na državni obrtni šoli v Ljubljani, broš. K 14—.